

NAPREJ

Glasiló jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrt leta K 10.50, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglašeni in poslani vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Vlada ljudstva — ali pa „godeci zagodejo“?

Društvo inženirjev v Ljubljani je snoči oblagodarilo našo javnost z neko izjavo, v kateri protestira proti Narodni vladi SHS v Ljubljani, ker je imenovala našega sodruga, inž. Antona Štebi-ja, za višjega obrtnega nadzornika v Ljubljani. To imenovanje je naše delavstvo sprejelo morda še z večjim zadoščenjem, kakor pa naredbo o uvedbi osemurnega delavnika. To se kaže na vseh naših shodih, to se je pokazalo tudi na nedeljski konferenci delavstva v »Narodnem domu«. Delavstvo inž. Štebi-ja, katerega pozna kot svojega organizatorja in kot temeljitega poznavalca naših socialnih in gospodarskih razmer, **zaupa** — in to je vse. Gospodje, ki protestirajo proti temu imenovanju, izhajajo namreč iz povsem napačne premise. Takega obrtnega nadzorništva, kakršno je bilo v stari, birokratični Avstriji namreč prav nič ne potrebujemo. Gospodje od društva inženirjev so očitno prezrli naredbo Narodne vlade, ki uvaža v obrtno nadzorništvo institucijo delavskih zaupnikov. Obrtno nadzorništvo, kakršno naj bo, se mora preosnovati v socialno-politično institucijo prvega reda, mora biti v najožji zvezi z delavstvom, katerega interese ima zastopati. Obrtnega nadzorništva, ki ne dela drugega, kakor da napiše vsako leto en suhoparen članek za uradni list, delavstvo ne potrebuje. Štebi je med slovenskimi inženirji-praktiki edini, ki se je že dolgo vrsto let pečal s socialno političnimi študijami in je o tem tudi veliko pisal po listih in raznih revijah. To je tista kvalifikacija, ki ga usposablja za vodilno mesto v obrtnem nadzorništvu, ki se bo docela preosnovalo in se preneslo v resnično življenje. Predvsem pa je to zaupniško mesto silno prizadetega delavstva. Sploh bo treba, da se naša javnost enkrat privede modernemu načelu, da imej povsod vedno le tisti prednost, ki uživa zaupanje ljudstva in ki v resnici kaj zna in ne oni, ki nosi seboj celo malho lepih spričeval, pa ne ve kod ne kam, kadar treba delati. Sploh opazimo med našo takozvano akademsko inteligenco toliko nadutosti in domišljije, pa tako malo smisla in znanja za praktično socialno delo, da se opravičeno čudimo. Gospodje, ozrite se malo po svetu in videli boste, da to ni svet avstrijskega obrtnega reda, ki prepoveduje delati čevlje tistemu, ki ni bil tri leta brezplačna dekla v obliki čevlarskega vajenca. Ta duh mora izginiti iz naše nove domačije. Ne dotikamo se tu strokovnega znanja posameznikov. Ni vse, da je kdo jurist, ako se ga rabi pri socialnem delu. Ni dovolj, da je kdo sijajen inženir-matematik, ako se ga hoče rabiti pri organizaciji socialno-političnih institucij. Kdor se pa od društva inženirjev v Ljubljani čuti poklicanega, da takšno delo vrši, ima za to tudi izvenšolsko kvalifikacijo ter uživa zaupanje prizadetega prebivalstva — naj se oglasi. Sprejet bo z obema rokama.

Živimo v dobi revolucionarnih dejanj. Ne smešite se gospodje s takšnimi izjavami. Vsa oblast v državi je od ljudstva. V Švici večinoma ljudstvo izvoli celo sodnike; postava pa nikjer ne predpisuje, da mora biti ta izvoljenec jurist. Ampak gospodje, ki vodijo društvo inženirjev v Ljubljani, žive še vedno v birokratizmu Avstrije, pa mislijo, da je pač vseeno, ali je ljudstvo z uradnikom, ki se mu postavi, zadovoljno ali pa ne. Ponavljamo še enkrat, da je obrtno nadzorništvo, ki se bo docela reorganizovalo in preobrazilo, **najvažnejša socialna politična institucija, katera more doseči vspehi le tedaj, če se naslanja na zaupanje prizadetega delavstva.**

To smo morali povedati ne samo za ta slučaj, ampak za vse, sedanje in bodoče, da ne bo prevelikih razočaranj. Uradnik je poklican, da služi ljudstvu; da pa mu je to omogočeno, je treba, da uživa tudi njegovo zaupanje. Če treba, bo organizirano delavstvo tudi v tem slučaju povedalo svoje nedvoumno mnenje. Odločno pa zavračamo vse takšne in sodobne izjave, ki z nedvoumno jasnostjo spričujejo, da so bile poročene v trenutku brezmišelnosti ob popolnem pomanjkanju razumevanja dejanskega stanu.

Shod v Mestnem domu.

V sredo zvečer se je zbralo v Mestnem domu vse polno občinstva, da se porazgovori o cenah živil in drugih nujnih potrebščinah ter o stanovanjskem vprašanju. Sodrugi Anton

Kristan je v kratkem govoru poročal o enketi, ki se je vršila nedavno v »Narodni vladi« in je imela edini namen spoznati mnenje producentov, kmetov, tovarnarjev, trgovcev in konzumentov. Konzumenti so bili pičlo zastopani, zato je potrebno, da se na širšem posvetu porazgovorimo o vsem tem. Kaj naj se stori proti draginji, kaj za znižanje cen, zato, da bodo ljudje mogli biti oblečeni? Govori se o zalogah blaga; ali ne bi bilo mogoče, da se te revidirajo po posebnih komisijah, kojim bi se pritegnilo zastopnike konzumentov. Za najemnike pa bi bila potrebna mogoče organizacija najemnikov. To tedaj so vprašanja, ki so na dnevnem redu.

Sodrugi Vencajz govori v debati o mizeriji stanovanj; pripoveduje o svojem trudu, ki ga je imel pri iskanju stanovanj železničarjev. Predlaga več izprememb naredbe glede stanovanj. Sodrugi Josip Kopač govori o težkem stališču delavca v današnji dobi. Mnenja je, da naj magistrat resno vzame v roko po Narodni vladi izdano naredbo in dalo se bo marsikaj doseči v prid stanovalcem. Treba je tudi korenito nastopiti za znižanje cen. Vojske na novo ne mara. Meje naše države naj določi mirovna konferenca. Apelira na vojne dobičkarje, naj ne napenjajo več strune, ki je že prenapeta. Sodrugi Tokan pripoveduje, da je bil tudi na omenjeni enketi in je prišel do prepričanja, da trgovcem ne gre od srca znižanje cen. Tudi glede stanovanj je mnenja, da je od pomoč nujna. Pozna se sedaj, kako pogrešena je bila doslej občinska ljubljanska stanovanjska politika. Delavskih in uradnih hišic je nujno potreba. Predlaga sledečo resolucijo v odobritev:

1. Zahtevamo od vlade, da se kar najenergičneje loti akcije za znižanje cen.

Eden glavnih vzrokov neznosne in še vedno naraščajoče draginje je okolščina, da imajo trgovci in prekupčevalci skrite velikanske množine živil in drugih življenskih potrebščin, ki naj jih dobimo v prihodnji dobi sestavi zadostno število komisij, v katerih naj bodo zastopani poleg oblastnih organov tudi konsumentje. Te komisije naj isti dan pregledajo vsa skladišča v Ljubljani in okolici ter po vseh večjih krajih na Slovenskem, da ugotovijo množino skritega blaga, ki naj se brezobzirno zaseže.

2. Ustanovi naj se danes odbor konsumentov, ki bo sprejemal naznanila, kjer imajo trgovci skladišča blaga in ki naj o tem obvešča policijo.

3. Zahtevamo, da vzame vlada, izključivši trgovce in prekupčevalce, sama v svoje roke uvoz blaga in življenskih potrebščin, ki naj jih dobimo v prihodnji dobi iz inozemstva.

4. Zahtevamo od vlade in mestnega magistrata ljubljanskega, da posveča največjo paznost stanovanjskemu vprašanju v Ljubljani in ljubljanski okolici. Grajamu posebno, da mestni magistrat na podlagi že do sedaj obstoječih naredb ni še prav ničesar ukrenil, da bi odprl pomanjkanju stanovanj v ljubljanskem stanovanjskem okolišču. Zato zahtevamo prav posebno, da izvrši na podlagi odst. 4. § 18. naredbe št. 180 Narodne vlade z dne 6. decembra 1918 s prvim februarjem svojo polno dolžnost s tem, da odpove stanovanja vsem tujcem v Ljubljani. V svrhu pregleda tujcev naj izvede mestni magistrat nemudoma njihovo konskripcijo. V pomoč in kontrolo delovanja mestnega magistrata v tem pogledu, zahtevamo, da se mu prideli posebna komisija imenovana iz ljudi, ki iščejo stanovanja.

Izjavljamo, da nismo pod nobenim pogojem voljni še nadalje trpeti, da bi domači bili v Ljubljani brez stanovanj, medtem, ko je ena tretjina ljubljanskih stanovanj zasedena po tujcih.

5. Mnenja smo, da dosedanje stanovanjske naredbe, posebno bivše avstrijske vsade, ne urejajo stanovanjskih razmer kar najboljše in zato zahtevamo, da vlada z enotno novo naredbo uredi za prihodnjo dobo stanovanjsko vprašanje.

6. Zahtevamo, da skliče vlada v kar najkrajšem času stanovanjsko enketo, na katero naj povabi razun zastopnikov javnih oblasti tudi zastopnike organizacij hišnih

posestnikov, najemnikov in tistih, ki iščejo stanovanj. Ta enketi naj se peča ne le začasno s silno ureditvijo stanovanjskega vprašanja, ampak tudi začrta smer bodoči sistematični stanovanjski politiki vlade.

7. Izrekamo za potrebno, da se ustanovi kar v najkrajšem času za ljubljanski stanovanjski okolišč organizacija najemnikov, za katero naj se takoj danes izvoli pripravljalni odbor. Le organizirani najemniki bomo lahko uspešno zastopali naše koristi. Ta organizacija naj tvori tudi podlago za društva, ki naj skrbijo za zidavo lastnih hiš.

V Ljubljani, dne 8. januarja 1919.

Gosp. Jera govori o potrebi revizije zalog. Sodrugi Anton Kristan pripominja, da je naloga Narodne vlade težka in da so vsi člani skušali po najboljših močeh delovati v prid domovine. Resolucija sodr. Tokana je dobra; naj se o nji razpravlja. Tudi naj se ekspedicije na Koroško ne presoja kot kako agresivno politiko, pač pa kot defenzivno proti tolпам, ki plenijo po mirnih slovenskih selih Koroške. Sodrugi Kopač priporoča resolucijo, ki je izraz naše volje. Našemu zastopniku v Narodni vladi sodr. Antonu Kristanu izrekamo zaupanje, ker vemo, da je storil vse, kar je bilo v tem času mogoče. Predsednik Viktor Zoré dá resolucijo na glasovanje; bila je soglasno sprejeta. Oni, ki hočejo sodelovati pri preiskavah skladišč in pri organizaciji najemnikov, naj se zglase v uredništvu »Napreja«.

Žigosanje (štempljanje) bankovcev.

(Važno za vse.)

V zmislu naredbe poverjeništvu za notranje zadeve in za finance od 3. t. m. se po naročilu kr. ministrstva v Belemgradu odreja žigosanje (štempljanje) bankovcev avstro-ogrske banke. To je prvi korak, da pridemo polagoma — pot je še dolga in trnjeva — spet do polnovrednega denarja. Naše prebivalstvo je pač inteligentno dovolj, da bo samo znalo ceniti njega dalekosežni pomen. Brezprimerne in anarhične draginje, pod katerimi ječimo, ni zakrivilo samo pomanjkanje blaga, tudi dobičkarji in špekulantje vseh vrst in slojev nimajo vsega na vesti, dober del gre na rovaš dejstva, da sta slaba politika in — vsled tega čisto naravno tudi — slabo finančno gospodarstvo blagopokojne Avstrije spravile naše bankovce najprej na svetovnem trgu in potem še v inozemskem prometu skoro ob ves kredit. Denar je koncem koncev blago, in kot dobiš za slabo blago v prvotnem pomenu besede le toliko dobrega, da je tvoj kupčijski drug odškodovan po množini, kar nedostaja na kakovosti, tako mora na slabem denarju vedno toliko pridejati, da pride prodajalec z veliko številko na svoj račun.

Če ozdravimo bankovce, izpolnjen je torej eden predpogojev, dasi ne edini, da ozdravi naše gospodarstvo vobče. Tudi lajih bo razumel, da se nihče ne more lotiti te težavne operacije, dokler ne ve, v kakem obsegu je naš trg okužen s slabimi bankovci. Zato je treba najprej ugotoviti dotično celokupno svoto ali, kot bi se tudi lahko reklo, inventirati in zabraniti nadaljni dotok. To se pa da tehnično najlažje in najzanesljivejše izpeljati na ta način, da se vsak »bolan« bankovec znanjuje z gotovim znamenjem, t. j. »žigosa«, kot pravijo Srbi in Hrvati, ali po domače štemplja. Že kot tako je torej žigosanje za celokupnost in za vsakega posebej tako važno, da smemo pričakovati, da se bo prinesla zadnja krona k štempljanju. Za tistega pa, ki je slep ali trmast dovolj, da tega ne uvidi ali noče uvideti, bodi pristavljeno še to, da z nežigosanimi bankovci po 20. januarju ne bo mogel niti plačati davkov in drugih dolgov pri državnih in javnih blagajnicah, niti se mu bodo taki bankovci svoječasno zamenjali za dobre domače. Preostaja mu torej edino le up, da bo na Dunaju več dobil. Ne želimo Dunaju nič slabega, dvomimo pa, da bi mogel podkrepiti prizadetim ta up, če je odkritosrčen in vester.

Štempljale bodo nalašč za to imenovane komisije, katerih člani bodo župan (njegov namestnik) in še nekaj drugih zanesljivih oseb, ki jih bo imenovalo

okrajno glavarstvo. Te komisije bodo poslovale za eno ali več občin skupaj ali za odlomke občin po navodilu okrajnega glavarstva. Udeleženci zvedo pravočasno po občinskem predstojniku, v katerem kraju bo poslovala zanje določena komisija. Vse drugo bo kaj enostavno: izpolniš »prijavo«, ki jo dobiš pri okrajnem glavarstvu ali pri komisiji za par vinarjev in predloži to prijavo z bankovci vred svoji komisiji. Štempljati se mora v tvoji navzočnosti, bankovce pa dobiš takoj vrnjene. Pomagaš si pa lahko tudi na ta način, da izročiš bankovce denarnemu zayodu, o čemur bo še govoriti.

Na dan torej z bankovci, posebno tudi Vi, naši kmetovalci, ki čepite na njih zares, kot bi bili čisto zlato in ki ste s tem nezmisljenim in gospodarskim ravnanjem mnogo zakrivali, da je Avstriji vsake kvatre zmanjkalo bankovcev in da je morala vsled tega oskrbeti si novih, kar je zlo še povečalo. Dajte si vsaj sedaj dopovedati: denar je blago, čim več ga je, tem manj je vreden.

Proč s tisto nezaupnostjo, ki ste jo gojili — s pravico ali ne, se danes ne bomo menili — do prejšnje državne uprave. Danes Vas pozivlj Vaša lastna, domača vlada, ki ne dela za tujca ali celo za sovražnika, marveč za Vas in nima nobenega drugega namena, nego speljati voz denarnega gospodarstva iz jarka, ki v njem tiči napol polomljen, spet nazaj na cesto in potem do kolarja in kovača.

Nič se Vam ne bo zgodilo. Celo zvedavi davčni oblasti je izrečno prepovedano stikati po svotah, ki ste jih prinesli žigosat, zatisniti bo morala obe oči. Tudi vsi tisti, ki so zaposleni pri žigosanju, ja zaukazana stroga molčečnost. Vlada za trdno pričakuje od njih razsodnosti in čuta odgovornosti dovolj, da se bodo ravnali po tem predpisu. Če bi se pa le kdo spozabil in kaj izdal — natanite ga brez ozira na levo in desno okrajnemu glavarstvu (magistralu v Ljubljani), kaznovan bo, da si bo zapomnil.

Sicer Vam pa — kakor rečeno — naredba omogoča, da se izognete komisiji. Pojdite k denarnemu zavodu (hranilnici, banki), do katerega imate zaupanje in ki boste o njem izvedeli, da sme sam štempljati bankovce, in dogovorite se z njim, da preštemplja tudi Vaše. Ne dvomimo, da Vam bodo šli v skupnem interesu kolikor mogoče na roko.

Slednjič še par besedi na naslov tistih, ki jih bo glavarstvo poklicalo, da sodelujejo pri žigosanju, t. i. na »zaupnike«, kot jih imenuje naredba. Da se bodo posvetili svojemu poslu z vso verno in vestnostjo, ki jo zahtevata skrajna važnost in nujnost žigosanja, ni treba da bi se jih še posebej opozorilo. Če tudi je javna uprava pripravljena, da jim povrne izredne stroške, ki bi jih jim povzročili posli žigosanja, apeluje vendar na njihovo domorodstvo, da se po možnosti odpovedo prostovoljno ti odškodnini. Ne stojimo ravno slabo — zapravljeni pa tudi ne smemo. Naj prodre končno v vse sloje spoznanje, da daš sebi, kar daš javnosti, spoznanje, ki odlikuje zrele narode in ki se pri nas ob prejšnjih razmerah ni moglo razviti, ki naj je pa tem bolj gojimo sedaj.

Politični pregled.

— **Poulični boji v Berlinu.** V Berlinu vre danes kot v čarovniškem kotlu, dan za dnem nam poročajo o bojih, ki se vrše po berlinskih cestah med vladnimi pristasi (večinskih socialistov) in Špartakovci, ki stoje zelo blizu neodvisnim. Ni izključeno, da se ne razvije iz teh lokalnih pouličnih izgrediv pravcata državljanska vojna. Ti boji so se poostriili še bolj vsled odpustitve policijskega ravnatelja Eichhorna. Pred vojno je bil Eichhorn eden najradikalnejših nemških socialistov in je stopil pozneje v vrste neodvisnih socialnih demokratov. Po revoluciji je bil izvoljen policijskim ravnateljem v Berlinu, in dočim je odpustila sedanja večinska nemška vlada vse neodvisne socialiste iz vlade, je edino Eichhorn ostal še na svojem ravnateljskem mestu. Vlada pa ga je jela sumničati, da je zagrizen Špartakovec in da kot policijski ravnatelj ni hotel nastopiti proti Špartakovcem, da stoji s sovjetsko vlado v »finančnih odnošajih«, kar utegne biti resnično. Zato je sklenila nova vlada, ki sestoji po večini iz večinskih socialistov, da ga odstavi. To pa je izzvalo pri njegovih pristajih hudo ogorčenje in protigibanje. Eichhorn nikakor ni hotel zapustiti svojega mesta, marveč je sklical minulo nedeljo skupno z neodvisnimi, ki so se pridružili Špartakovcem, protesten shod v Berlinu, in ta shod so izrabili zborovalci za oster nastop proti vladni Ebert-Scheidemannu. Najprej so zasedli »Vorwärts«, ki je izšel že nastopni dan, v ponedeljek, kot »revolucijsko glasilo«. Razen »Vorwärtsa« pa so zasedli tudi vse meščansko-liberalne in konservativne liste. Tako izhajajo sedaj v Berlinu le trije listi, ki jih izdajajo Špartakovci in neodvisni socialisti. To se je zgodilo v nedeljo, na predvečer ponedeljskih pouličnih bojev. Ves nastopni dan so se vršili izgrediv po berlinskih ulicah. Vlada je zahtevala od delavcev, ki stoje na strani večinske socialne demokracije, da gre na ulice in brani večinsko vlado. Prišlo je pri tem do manjših bojev, ki so zahtevali precejšnje število žrtev, do hujših spopadov pa ta dan ni prišlo. Kaj pa se še izcim iz kritičnega položaja, je sedaj še negotovo. Kot pa kažejo zadnja poročila iz Berlina, so Špartakovci in neodvisni socialisti gospodarji političnega položaja, dasi utegne biti večina delavstva na strani večinskih socialistov.

— **Regent Aleksander odpotuje v Pariz.** Zagreb, 8. januarja. (Lj. k. u.) Listi poročajo, da odpotuje regent Aleksander 15. ali 16. t. m. iz Belgrada v Pariz, kjer se bo mudil približno dva meseca. Ob povratku v domovino se bo nastanil za en mesec v Zagrebu, kjer bo bival v palači na Katarinskem trgu. Palačo v ta namen že sedaj prerejajo.

— **Italijani se pogajajo z nemško-avstrijskimi bankami.** Dunaj, 8. januarja. (Lj. k. u. — Dun. kor. urad.) »Neue Freie Presse« poroča, da se je pretekli teden na Dunaju odposlanstvo italijanske vlade pogajalo z ravnateljstvi dunajskih bank, ki so imele svoje podružnice v Trstu. Italijanski delegati so se poogajali predvsem z ravnateljstvi Kreditnega zavoda, Anglo banko, Union banke in Depozitne banke zaradi povratka v Trst, ker je trgovsko obratovanje onih tržaških trgovcev, ki so imeli svoj denar naložen v dunajskih bankah, zelo oteženo. Ravnatelj dunajskih bank so predložili italijanski delegaciji memorandum, v katerem zahtevajo celo vrsto varščin, med drugim tudi za transport depozitnih vrednosti v Trstu. Kar se tiče zadnje točke, so menda italijanske oblasti pripravljene, prepeljati imetje bank s posebnim italijanskim vlakom in italijanskim spremstvom v Trst. Nadalje bo smel tudi dvakrat na teden kurir dunajskih bank potovati v Trst, da bo tako omogočena zveza med osrednjimi zavodi in podružnicami v Trstu. Ako se bodo pogajanja ugodno končala, se bodo podružnice dunajskih bank vrnile v Trst koncem januarja ali v začetku februarja.

— **Informacijska komisija za Nemško Avstrijo.** Dunaj, 8. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tisk. urad poroča: Snoči je dospela iz Švice specialna komisija, ki ima nalogo, zbirati informacije o političnih in socialnih razmerah v Nemški Avstriji. Na čelu te komisije je profesor Coolidge.

— **Posvetovanja Čehov z entento.** Praga, 7. jan. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tisk. urad poroča: Pri ministrskem predsedniku dr. Kramaru je bilo večeraj posvetovanje z ententno komisijo o gospodarskem položaju srednje Evrope. Posvetovanja so se zaključila.

— **Minister Stanek med delavci.** Praga, 8. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Minister za javna dela Stanek je preteklo nedeljo posetil Píbram, kjer je sprejel odposlanstvo rudarjev in se udeležil velike zborovanja delavcev. Pojasnjeval je veliko pomanjkanje premoga ter pozival delavce k skupnemu delu, da se kolikor mogoče dvigne produkcija. Zborovalci so ministrov govor sprejeli z velikim odobravanjem, in mu izrekli zaupnico.

— **Državni prevrat na Poljskem?** Haag, 7. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad »Times« poročajo iz Varšave: V nedeljo je bil uprizorjen že dolgo pričakovani poizkus državnega prevrata. Par sto vojakov poljske milice je zasedlo nekaj vladnih poslopij. Drugi oddelki so aretirali ministrskega predsednika Moraczewskega, ministra zunanjih stvari Wasilewskega in notranjega ministra Thuguva. Poizkus se je pa ponesrečil in so morali ministre izpustiti. Podrobnosti manjkajo. Tajnika ministra Thuguva so vojaki ustrelili.

— **Pet dijakov v Pragi, ki so bili obsojeni zaradi velezdaje.** Praga, 8. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tisk. urad poroča: Včerj je dospelo v Prago pet dijakov, ki so bili za vojne obsojeni v veleizdajniških procesih. Med njimi je tudi Cabrinovič, čigar brat je bil v Sarajevu obsojen na smrt radi udeležitve pri atentatu proti bivšemu nadvojvodi Francu Ferdinandu. Dijaki so bili pred nekoliko tedni izpušteni iz zaporov v Zenici in Travniku, kjer se jim je zelo slabo godilo. Sedaj bodo nadaljevali v Pragi svoje študije. Intervenirali bodo tudi pri pristojnih oblastih, naj se prepeljejo zemeljski ostanki Prinčina in Cabrinoviča, ki so bili pokopani v Terzinu, v Sarajevo.

— **Tudi na Ogrskem iščejo zarotnike.** Budimpešta, 6. januarja. (Lj. k. u.) Ogrski kor. urad poroča: Polkovnik avditor Szep je danes zasljal podpolkovnika generalnega štaba barona Langa, ki je osumljen protirevolucionarne zarote. Ker se ni bati, da bi izpustitev barona Langa zaprečila uspeh preiskave, je polkovnik avditor Szep razveljavil aretacijo barona Langa.

— **Na Ogrskem straši — boljševizem.** Budimpešta, 8. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tisk. urad poroča: V mestu so še vedno razširjene vesti o pričakovanem boljševiškem uporu. Boljševiška nevarnost je tudi vzrok ministrski krizi. Meščanski ministri zahtevajo energične odredbe proti boljševikom. Socialni demokratje v kabinetu pa se nočejo pridružiti tej akciji. Meščanski ministri zahtevajo docela meščansko vlado, ki naj bi zatrla boljševizem. Ministrski predsednik Karolyi nasprotuje tej zahtevi in hoče še nadalje delovati s socialnimi demokrati. Ministrski svet se je posvetoval vso noč, vendar se še ni odločil.

— **Strah pred revolucijo v Budimpešti narašča.** Budimpešta, 7. januarja. (Lj. k. u.) Glasom ogrskega kor. urada javlja tisk. urad vojnega ministrstva: V glavnem mestu krožijo od včeraj najbolj divje vesti. Govori se o protirevolucionarnem uporu in o tem, da se organizirajo častniki in zlasti vojno ministrstvo za monarhistično, protirevolucionarno akcijo. Razširjevalci teh vesti imajo samo namen, da bi razdrili slogo, ki družijo faktorje vlade, in sicer pravtako meščansko stranko, kakor socialno-demokratsko stranko v varstvo proti prekucuhom. Ti elementi razširjajo one vesti namenoma in pošiljajo celo napačna povelja v imenu vojnega ministrstva v vojaš-

nice. Vojno ministrstvo izjavlja kar najodločneje, da so vse te vesti neresnične in izmišljene. Odredbe, ki jih vojni minister smatra za potrebne glede ohranitve reda in glede obrambe, hoče izdati v popolnem sporazumu s socialdemokratsko stranko in komisarijem vojaškega sveta. V prvi vrsti je vlada pripravljena zatreti vsako protirevolucionarno misel in vsako tako nakano z vso strogostjo; to dokazuje tudi dejstvo, da je dala danes aretirati osebo, osumljeno protirevolucionarnih namenov.

— **Demonstracije brezposelnih v Monakovem.** Monakovo, 7. januarja. (Lj. k. u.) Danes je približno 4000 do 5000 brezposelnih demonstriralo pred ministrstvom za socialno skrbstvo. Odposlanstvo je izročilo ministru zahtevo brezposelnih. Razširila se je nato vest, da minister ni ugodil tem zahtevam, kar je povzročilo velike razburjenje. Iz množice je počil strel. Ker so mislili, da je straža ministrstva streljala, je vdrlo približno 100 mož v ministrstvo, ki so ga pa zopet zapustili. Kmalu nato so streljali s strojinicami. Bili so štirje ranjeni. Dva ranjenca sta kmalu umrla. Ob sedmih zvečer se je množica razkropila.

— **Boji med Špartakovci in nemško vlado.** Frankobrod ob Meni, 6. jan. (Lj. k. u.) Glasom dou. k. u. poroča »Frankfurter Zeitung« od verodostojne strani o dogodkih v Berlinu: Med peto in šesto uro so napadli palačo državnega kancelarja. Bili so odbiti. Tudi na več drugih krajih so se Špartakovci in vladne čete spopadle. Vlada pričakuje po noči novih napadov, katerim se čuti kos. Ob treh popoldne so pristasi zveze Špartakovcev zasedli glavni brzojavni urad.

— **Berlinska pogajanja in nadaljevanje bojev.** Dunaj, 8. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tisk. urad poroča: Poročila iz Berlina javljajo, da se je vlada v torek ves dan pogajala z neodvisnimi. Pogajanja niso imela uspeha in so bila prekinjena. Špartakovci se niso udeležili teh pogajanj, ker odklanjajo vsak kompromis. Zasedli so več javnih poslopij. Zasedli so tudi več kolodvorov, tako da je nevarnost, da bo promet v mesto prekinjen. Pred brandenburškimi vrati se je vnel pravi pravcati boj. Najprvo so se morale umakniti vladne čete; potem so zopet vzele brandenburška vrata. Špartakovci so nadalje napadali. Bojev še ni konec. Tudi na Wilhelmsstrasse, pri uradu državnega kancelarja in pri ministrstvu za zunanje stvari so se bojevali. Zunaj tega okrožja so Špartakovci znatno napredovali. Špartakovci so dobili velika ojačenja po oboroženih delavcih. Vladi se do sedaj še ni posrečilo, da bi prisilila političskega predsednika odstopiti. Do torka še ni bilo odločitve. Pričakujejo jo za sredo. Mirna rešitev je komaj mogoča. Važno vprašanje je, ali ima vlada Ebert-Scheidemann dovolj zanesljivih čet in ako dospejo ojačenja, ki jih je vlada poklicala iz province, pravočasno v Berlin. — Uslužbeni cestne železnice so podali ultimatum. Ako se ta ne sprejme, bodo začeli danes stavkati. — Tretji gardni polk je prešel k radikalcem.

— **Zmaga Špartakovcev.** Berlin, 7. jan. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča preko Frankfurta: Noč je potekla mirno. Pozno zvečer so bili hudi boji za poštni urad v Köpeniku. Vladne čete so ga po daljšem boju izpraznile. Tekom noči se je ponekod streljalo. Pred poslopje Wolfiovega urada je prišlo 60 mož vladnih čet. Častnik je dal posadki neodvisnikov, ki je zasedla poslopje, ultimatum desetih minut, ki pa ni imel učinka, ker so se vladne čete branile boja. Padlo je le nekaj strelcev, nakar je bilo vse mirno.

— **Novi boji v Berlinu.** Berlin, 8. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tisk. urad poroča: Pozno ponoči se poroča: Unter den Linden so začeli ponoči novi boji. Obe strani sta streljali s strojinicami.

— **Američani zasedejo Berlin?** Berlin, 8. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tisk. urad poroča: Poročevalce lista »Zeit« javlja: Ameriški bataljoni so v Kölnu pripravljani na odhod v Berlin. — Tudi Čehoslovaški tisk. urad z Dunaja poroča: »Fremdenblatt« javlja baje od verodostojne strani, da ne misli ententa kljub sedanjim razmeram zasesti Berlin. V Parizu baje menijo, da bo berlinski požar sam ugasnil.

— **Na Angleškem so tudi uvedli 48urni delavnik.** London, 7. januarja. (Lj. k. u.) Reuterjev urad poroča: Davi so nastali ob pričetku 48urnega delavskega tedna resni nemiri v ladjedelnicah na reki War. Na tisoče delavcev se je branilo delati. Tudi v Falkirku je pričel danes 48urni delavski teden. Delavstvo v okraju Tess se je enoglasno izjavilo proti novemu delavskemu času. (Zakaj? Stvar je drugačna. Op. ured.).

Dnevne vesti.

— **»Socialistična družba« priredi širši debatni večer** danes, v četrtek ob 8. zvečer v realki (I. nadstropje, risalnica). Dr. Dragotin Lončar, predsednik »Socialistične družbe«, ki se je vrnil pred kratkim iz Prage, referira o »Prvi poslanici predsednika Masaryka čehoslovaškemu narodnemu zboru«. Gostje dobrodošli!

— **Begunci, ki bivajo na Kranjskem,** obračajo naj se za oblačila na pristojne presojevalnice za obleke, ki obstojajo v vseh krajih, kjer imajo svoj sedež okrajna sodišča. Natančna pojasnila se dobe pri županstvih, oziroma okrajnih glavarstvih. Posredovalni urad za begunce v Ljubljani ne izdaja nakaznice za obleke.

— **Za oslepele vojake** je prejela komisija za vodstvo in likvidacijo deželne uprave v Ljubljani od davkarije za okolico Ljubljana zbirko 140 K 28 vin.

— **Obvestilo redarstvenega ravnateljstva.** Narodna vlada SHS v Ljubljani je z razpisom od 18. novembra 1918. dovolila, da se policijska ura za gostilne in kavarne podaljša do 10. ure oziroma 11. ure ponoči. Mnogi če ne vsi obrtniki zlorabljajo te olajšave s tem, da točijo različne opojne pijače cele ure po določenem času. Posledica teh prestopkov je, da se sedaj dosti več popiva po gostinah in da se vsako pošteno zabavo zlorablja za popivanje, katero večkrat traja tudi do belega dne. To abnormalno stanje dovede ljudi do razgrajanja in različnih kazenskih prestopkov in večkrat tudi do pogubonosnih nesreč. Samoohsebi je umljivo, da taki ljudje niso drugi dan za nobeno delo. Ljudsko zdravje je vsled slabe prehrane in težkih posledic vojske že itak oslabiljeno. To brezumno početje nanaša čelmu narodnemu življenju velike škode, katere se ne bo moglo tako hitro popraviti, ako se temu početju ne stori konec. Ne zadostuje, da nam je nova država donesla slobodo, moramo tudi razumeti to slobodo uživati. Tisti, ki se pusti prevladati od alkohola, postane suženj te strasti. Oblast uoče na nikak način ovirati pametno uživanje življenja, to se mora pa vršiti na način, ki je dostojen človeškega ponosa. Radi tega bo redarstveno ravnateljstvo izdalo odlok, z katerim se bo določila policijska ura za gostilne do 9. ure, in za kavarne do 11. ure s pristavkom, da poslednje po 9. uri ne bodo smele točiti alkoholnih pijač. Istočasno se opozarjajo društva, katera nameravajo uprizoriti zabavne večere, da se tudi na teh veselicah ne bo smelo dajati opojnih pijač po 11. uri zvečer. Da se bodo ta določila držala bodo redarstveni organi strogo pazili.

— **Delniki delniške stavbinske družbe »Union« v Ljubljani** se opozarjajo na IV. emisijo delnic. Predbeležbe za optirane delnice po 335 K in za nove delnice po 500 K se vrše v pisarni hotela »Union« do 14. t. m. Stalna dividenda 30 K za delnico. K subskripciji se vabijo tudi nedelniki.

— **Poziv slovenskim denarnim zavodom o priliki žigosanja (stempljanja) bankovcev.** Po naredbi o žigosanju (stempljanju) bankovcev od 3. dne januarja t. l. sme okrajno glavarstvo odrediti, da denarni zavodi (banke, hranilnice, posojilnice itd.) izvedejo žigosanje sami. Ta določba se je sprejela v naredbo v lastnem interesu zavodov, ker jim bo gotovo ljubše, da opravijo stvar sami, kakor da morajo šele h komisiji. V prid zavodom je dalje zaukazano v izvršilnem predpisu, da naj po potrebi imenjuje »zaupnike« ne samo v kontrolne svrhe, marveč tudi kot pomočnike in da naj jim v obče kolikor mogoče olajšano delo. Narodna vlada SHS v Ljubljani pa pričakuje, da bodo tudi denarni zavodi, poznavajoč bolj kot vsakdo drugi važnost žigosanja, podpirali javno upravo, in sicer zlasti tudi na ta način, da bodo od zasebnikov sprejeli kolikor mogoče bankovcev, da jih posameznikom ne bode treba nositi komisijam.

— **Za srbsko siročad** se je včeraj popoldne odpravil prvi vagon z oblačili in blagom, okroglo vrednosti 100.000 kron, pod varstvom vojaškega oddelka s častnikom. Druga pošiljatev bo obsegala 8000 parov čevljev ki so še v delu in se odpravijo h koncu tega meseca. Za nabavo teh čevljev se je nabralo dosedaj okroglo 52.000 K. Zbirka se nadaljuje. Denarni prispevki naj se pošiljajo blagajničarki gđ. Mariji Wessnerjevi v Kolodvorski ulici, blago naj se odda v pisarni »Dobrodelnosti« na Poljanski cesti. Vse nabiralke naj se sigurno zberó v petek, 10. t. m. ob 5. uri popoldne v mestni posvetovalnici.

— **Plemenit čin srbskih vojakov v Ljubljani.** Dne 27. dec. 1918. je umrl v Ljubljani v vojaški bolnici vojak prve poljske baterije Milorad Nikolić. Na dan njegovega pogreba so njegovi prijatelji, podoficirji in prosti vojaki zbrali med seboj 200 K z namenom, da se pokojnik vpiše v kako dobrotno slovensko društvo. Svota se izroči »Matici Slovenski«, ki jo bo upravljala po želji dobrih tovarišev pokojnega Milorada Nikolića.

— **Obsodba zagrebskih »upornikov«.** Zagreb, 7. januarja (Lj. k. u.) Včeraj se je izrekla obsodba v procesu proti vojakom, ki so pregrešili izgrede v Zagrebu dne 5. decembra. Nadporočnik Jarouš je bil zaradi zločina omalovaževanja službenih predpisov obsojen na štiri mesece ječe in na odpust iz armade. Drugi obtoženci so bili spoznani krivimi vojaškega upora in obsojeni na ječo od dveh do sedem let. Podčastnike so poleg tega degradirali.

— **Brez bajonetov.** V Nemški Avstriji so izdali naredbo, po kateri je prepovedano nositi izven službe bajonete vsem vojakom, gojencem vojaških akademij in redarjem.

— **Velikanske tatvine na Dunaju.** Tatvine, roparski umori in vsakovrstne pustolovščine so v današnji prehodni dobi na dnevnem redu. Zdi se, kot da so postale vse varnostne norme brezmočne, in da je anarhija, ki se v manjši in večji meri kaže vsepovsod znamenje časa. Marsikaj gre seve na račun naših in tujih kompetentnih faktorjev. Na Dunaju n. pr. — in drugod sorazmerno nič bolje — se je pokradlo tekom enega meseca blaga in denarja za približno 200.000 kron. O umorih se čita v dunajskih dnevnikih dan za dnevom, neglede na druge lumparije, od katerih pridejo v javnost le najhujše.

— **Umrl je bivši nemški državni kancler grof Hertling** po šestdnevni bolezni. Pokopali ga bodo v Monakovem.

— **Stavka natakarijev v Berlinu.** Na Silvestrovo so pričeli vsi berlinski natakariji nenadoma stavkati. Podjetniki so že prej odklonili njim izročeno zahtevo po od-

pravi napitnine in uvedbi stalne plače, ki so jo stavili berlinski natakariji. Na Silvestrov večer pa je izbruhnila stavka. Vse je bilo prirejeno za velike silvestrovo veselice, umetniki in godbene kapele so bile že na svojih mestih, ko se je zdajci pojavila deputacija natakarijev in zahtevala, da se jim ugođe zahteve. Kjer so podjetniki odklanjali podpis pogodbe, so natakariji zapustili podjetje. Formirali so se v demonstracijsko vrsto in nosili pred seboj zastave z napisi: »V Berlinu je osem tisoč brezposelnih natakarijev! Proč z napitninami! Zivel osemurni delavnik!« Demonstrantov je bilo vedno več, ker so se jim pridružili tudi drugi delavci. Na novega leta dan so demonstrirali dalje, nakar so podjetniki zaprli svoje obrate.

— **Odprava častnih naslovov in plemstva na Ogrskem.** Lj. kor. urad poroča: Včerajšnji ministrski svet se je pečal z zakonskim načrtom za odpravo vseh častnih naslovov in plemstva, ter vseh predprav, ki so s tem v zvezi.

Dopisi.

Tržič. Tukajšnja krajevna organizacija je sklicala za nedeljo popoldne shod, na katerem je poročal o političnem in gospodarskem položaju sodr. Anton Kristan. V splošno razumljivem govoru je pojasnil zbranemu poslušalstvu: kako se je razsula avstro-ogrska armada na italijanski fronti, kako je prišlo do ustanovitve države SHS in kako se je zgodilo, da je tudi jugoslov. soc. dem. stranka stopila v koalicijsko vlado v Ljubljani. Razpravljal je o pomenu posredovalnice dela, o podpori nezaposlencev ter o osemurnem delavniku in o sistemu delavskih zaupnikov. Jasna izvajanja govornikova so našla kar najlepše razumevanje. V debati se je oglasilo več zborovalcev oz. zborovalcev, ki so hoteli vedeti odgovor na svoja vprašanja. Shod je trajal skoro 2 ure in pol ter bil zelo številno obiskan kljub zelo slabemu vremenu.

Iz Št. Vida pri Zatični. V nedeljo, dne 29. decembra je priredila pri nas Jugoslovanska demokratska stranka, prej takozvana liberalna, shod, na katerem je poročal profesor Jug iz Ljubljane. Najprej je shod protestiral proti zasedbi jugoslovanskih dežel in govornik je zbuhal k odporu proti Italiji. Trikrat je poizkušal govornik navdušiti poslušalce za militarizem, toda navzoči mladeniči in možje, ki so le preveč okusili grozote vojne, se niso dali navdušiti za vojno, zakaj tudi srebrni rog, ki so ga ljubljanski gospodje poklonili domačemu polku, ne vleče več. Govornik je dalje orisal vse slabosti habsburške dinastije ter poveljeval hrabrosti Karadjordjevičev in veličino srbskega naroda. Opisoval nam je žalostne razmere v mehiškanski republiki in blagostanje v angleški kraljevini. Da je bolje podprl monarhistično misel, je izbral najslabše republike in bolj demokratske monarhije. Popolnoma pa je pozabil na Ameriko sicer in na Švico, kjer imamo svobodne in razmeroma lepo urejene republike. Naši ljudje se se mu posmehovali, ker dobro poznajo Ameriko, ki jim je takorekoč druga domovina. V svojem govoru je seveda omenjal tudi boljševike. Boljševiki so teč-hrana za slovenske politične demagoge. Prav pošteno je »okrtačiti« te uboge boljševike. Povedati pa ni znal o njih pravič, dočim jih naši ljudje, ki so bili še pred dvema meseci z njimi skupaj, le hvalijo. Boljševiki so osvobodili kmete in delavce, dali so jim pravice; vse to gospod profesor ne ve, ker čita le lažnjiva meščanska poročila o boljševikih in nastopa tudi namenoma kot demagoško politični agitator. Bolje bi bilo, če bi bil govornik povedal, kako boljševiško so odirali ljudje iz njegovih vrst naše ljudstvo. Kje so dobili razni »boljši« ljudje mnogo najrazličnejega blaga, ki ga po oderuških cenah še danes zamenjajo, dočim ljudstvo ne dobi od aprovizacije ničesar že nekaj mesecev. — Nimam luči, in ker je noč, moram končati. Ko bodo daljši dnevi, vam poročam kaj več novic.

Zadnje vesti.

S koroškega bojišča.

Ljubljana, 8. januarja. Ljubljanski korespondenčni urad poroča 8. t. m.: Junaki ljubljanskega pešpolka so kljub vsem težkostim pri dežju in mrazu ustavili pri Področici premočnega sovražnika in branijo hrabro naše postojanke. Dobra volja prostovoljne legije jamči za to, da bo po vojaški izobrazbi mogla tekmovali z veterani-vojaki v obrambi domovine. Čast in hvala vsem junakom pri Področici, ki se z največjo hrabrostjo ustavljajo premoči. Posebno pohvalo zaslužijo poveljniki tamonjšnih čet hrabri stotnik Martinčič ter nadporočnik Stenovec in Kordiš. Presrečna hvala tudi požrtvovalnim železničarjem, ki delajo z našimi vojaki roko v roki. Njihovo izvrstno delo je omogočilo, da so bile hitro oskrbovane naše čete.

Ljubljana, 8. januarja. Ljubljanski korespondenčni urad poroča 8. t. m. ob pol 8. zvečer iz uradnega vira: Po hudem topniškem ognju so Nemci včeraj ob 3. uri popoldne predrli čez most pri Strugi, severno od Borovelj, in so napadli naše postojanke na južnem dravskem bregu. Protinapad naše majhne čete jih je začasno vrgel čez most nazaj. Pri zopetnem s premočnimi silami izvršenem napadu se je posrečilo Nemcem napredovati do Goric in

Podgore. Pri tem napadu sta bila ranjena in ujeta poveljniki naših čet na južnem Koroškem major generalnega štaba pl. Lavrič in njegov pobočnik poročnik Sernik. Vsled ogromne premoči so se naše čete danes po boju umaknile iz Borovelj. Cel dan je bil hud artiljerijski ogenj. Na Spodnjem Štajerskem in pri Velikovu je položaj neizpremenjen.

Atentat na dra. Karla Kramarja.

Praga, 8. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslovski tisk, urad poroča: Na ministrskega predsednika dr. Karla Kramarja je bil izvršen napad. Ko je dr. Kramar ob 2. popoldne zapustil svoj sprejemni salon v ministrskem predsedništvu na Hradčanih, da gre obedovat, in se je ustavil, da pozdravi in izpregovori par prijaznih besed s češkim slikarjem Karolom Langerjem, je nenadoma od zadaj oddal nanj mlad človek strel iz revolverja. Kroglja pa je izgrešila svoj cilj in se odbila od nasprotnih vrat. Dr. Kramar se je obrnil proti napadalcu, ki je v istem trenutku oddal nanj drugi strel. Kroglja je zadela dr. Kramarja v desno prsi, običala pa je v beležnici, ki jo je nosil v prsnem žepu. Napadalec so takoj prijeli. Opažili so ga že pred par dnevi, ko se je potikal okoli gradu in iskal prilike za avdienco. Piše se Alojzij Strašny, rojen je 8. julija 1901 na Kraljevih Vinogradih v Pragi, je pristaš socialno-demokratske stranke in pisar v skladišču državne železnice v Pragi. Aretiranec je izjavil, da so pred par dnevi v nekem udruženju, o katerem je odklonil podrobnejše pojasnilo, sklenili napad na ministrskega predsednika, on sam pa se je javil, da ga izvrši. O povodu za napad in o podrobnih okoliščinah aretiranec ni hotel dati nobenega pojasnila.

Volitev v narodno skupščino v Nemški Avstriji.

Dunaj, 8. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslovski tisk, urad javlja: Končno veljavno se je sklenilo, da bodo volitve v nemško-avstrijsko narodno skupščino dne 16. februarja.

Dogodki v Nemčiji.

Frankobrod ob Meni, 7. jan. (Ljubljanski kor. urad.) Kakor poročajo listi, so se Spartakovci v pretekli noči polastili tudi severno od pionirske vojašnice nahajajočega se oskrbovalnega urada. Majhna posadka, s topovi močno obstreljevana, ni mogla držati poslopja in se je morala končno udati. Vojašnico in oskrbovalni urad so nato zasedli ustaši in se pripravili na obrambo. Razen borze so tudi banke zaprte.

Berlin, 8. jan. (Lj. k. u.) Čehoslovski tiskovni urad poroča: Ponoči in dopoldne so se počestni boji s sodelovanjem strojníc in topov poosttrili. Vlada je mogla obdržati svoje postojanke. Vse napade na Brandenburška vrata, na državne pisarne in v Wilhelmstrasse so vladne čete odbile. Kakor kaže, so imele opoldne vladne čete premoč.

Berlin, 8. jan. (Lj. k. u.) Čehoslovski tiskovni urad poroča: Število žrtev zadnjih bojov še ni znano. Cenijo jih na 30 mrtvih in 60 ranjenih.

Berlin, 7. jan. (Lj. k. u.) »Deutsche Allgemeine Zeitung« piše oficiozno: Obžalovanja vredni dogodki, ki so se odigrali v nedeljo in ponedeljek v Berlinu, so po predležeh brzojavkah nemških zastopnikov že imeli naravnost usodne posledice za naš zunanji politični položaj. Zastopnik entente je že poizvedoval, če bo Nemčija po teh dogodkih še mogla zadostiti svojim finančnim obveznostim. Zavezniki zahtevajo jamstva za izpolnitev nemških obveznosti in prete, da si eventualno na svojo roko poiščejo popolno varnost.

Frankobrod ob Meni, 8. jan. (Ljubljanski kor. urad.) Frankobrodske vesti javljajo iz Berlina, da so poulični boji narasli ponoči do nepresekne silnosti. Od 11. ponoči do 5. jutraj so strahovito vsipali topovi svoj ogenj na Berlin. Grmenje topov in streljanje iz strojníc se je menjavalo, kakor bi stalo mesto sredi bitke. Doslej ni še podrobnih poročil. Ljudski poverjenik Scheidemann je rekel opoldne prijatelju, da vlada ne bo popustila in se tudi ne vdala. Terorju oborožene manjšine se ne bo vklonila.

Berlin, 7. jan. (Lj. k. u.) Kakor poroča »Achtuhrabendblatt«, so danes zasedli Spartakovci državno tiskarno. Uradniku tega važnega zavoda se je posrečilo rešiti glavni ključ k zakladnici in ga spraviti na varno.

Beuthen, 8. jan. (Lj. k. u.) Dunajski korespondenčni urad poroča: V Henrikovem rovu sta včeraj večerni oddelek, približno 800 mož, danes pa jutranji oddelek, približno 700 mož, izostala od dela. V rovu Radionki počiva delo popolnoma. Vzrok stavke je iskati v rovarjenju poljskih Spartakovcev. Delavci zahtevajo otvoritev poljske meje, odstranitev vsega vojaškega varstva, imenovanje vlade Liebknechtove in splošno stavko do odprave vlade Ebert-Scheidemannove.

Kriza italijanskega kabineta.

Trst, 6. januarja. (Lj. k. u.) Ministrska kriza Orlandovega kabineta, nastala vsled demisije ministra za javna dela Darija in ministra za penzije Bissolati, je za enkrat rešena. Z rešitvijo krize je bil koalicijski značaj Orlandovega kabineta ohranjen. Na mesto Darija je bil imenovan reformistični socialist Bonomi Ivanoe ministrom za javna dela. Ministrstvo za penzije prevzame interimistično vojni minister Zupelli. Do čudnih posledic je dovedla ministrska kriza v Italiji. Rešitev te krize je le hipno skrpčalo v zadregi, da bi našel Wilson ob svojem prihodu v Rim kompaktno ministrstvo. Reformistični socialist Bissolati, znani vodja italijanskih reformističnih socialistov je zapustil vlado radi imperialističnih tendenc ministra za zunanje stvari Sonnina. Ne da bi se slednji odrekli svojim znanim imperialističnim ciljem, sta vendar sedaj po rešitvi krize kar dva reformistična socialista v kabinetu. Razen bivšega naučnega ministra Beroninija je nanovo vstopil v ministrstvo za javna dela tudi reformistični socialist Bonomi. Če ni mogel ostati v ministrstvu Bissolati kakor zastopnik intervencionističnih reformističnih socialistov, izvaja Musolinov organ »Il Popolo d' Italia«, je jasno, da kakor zastopnik istih socialistov ne more biti tudi nihče drugi v kabinetu. Pa nalahajata se v njem kar dva. Treba se je torej vprašati: Ali je Sonnino imperialist in proti-Wilsonjanec, ali pa ni imperialist in še manj proti-Wilsonjanec? Če Sonnino ni imperialist, čemu je izstopil Bissolati? Če pa je Sonnino imperialist, kako se more zgoditi, da sta dva najbolj vernih Bissolatijevih pristašev pripravljena sodelovati z njim? Torej se mora sklepati, da je Sonnino imperialist samo za Bissolati in ni imperialist za Beroninija in Bonomija. To je čuden vzrok. Narod ne more biti zadovoljen s to rešitvijo. Zato zahteva list od vlade, naj razjasni svoje politično stališče, kakor sta to storila Clemenceau in Lloyd George. Ob priliki poždrava predsednika Wilsona naj izjavi vlada, da je in bo Trst italijanski, da je in bo Reka — s pravico samoodločbe — italijanska in da dalmatinsko Primorje, v katerem živi 80.000 Italijanov v teritorialni in jezikovni zvezi, ne more in ne sme biti izročeno Hrvatim, s katerimi se bodo lahko sklenili drugi dogovori gospodarskega, upravnega in kulturnega značaja.

Italijanski neodvisni delavci za vzpostavitev internacionale.

Rim, 7. jan. (Lj. k. u.) Agenzia Stefani poroča: Kongres italijanske zveze neodvisnih delavcev je sprejel resolucijo, ki se izjavlja za vzpostavitev proletarske internacionale z izrecno korporativnim značajem in popolno neodvisnostjo.

Pomanjkanje živil v Petrogradu.

Pariz, 7. jan. (Lj. k. u.) Po brzojavki Agence Havas iz Stockholma poroča Ruska brzojavna agentura z dne 6. t. m.: V Petrogradu je tako pomanjkanje živil in premoga, da je treba računati s tem, da v enem ali dveh mesecih popolnoma izgine srednji stan. Ujetniki dobe le dvakrat na teden juhe, kruha pa sploh ne. Talci umirajo gladu. Prebivalstvo se živi le od mesa konj, ki so poginili na cesti. Boljševiški elementi med prebivalci štejejo komaj 5 %, toda mnogo meščanov je z njimi, da dobe kaj za jesti. Petrograd je sedaj pravo pokopališče. Kontrole in discipline nikjer. V mestni upravi so tatvine na dnevnem redu.

Umetnost in književnost.

Iz gledališke pisarne. Danes popoldne ob pol 3. dijaška predstava ob znižanih cenah »Namišljeni bolnik« izven abonementa. — Zvečer ob pol 8. opereta »Cornvillski zvonovi« za abonement »C«. — V petek popoldne ob pol 3. komedija »Lehkomiseljna sestra« izven abonementa. — Zvečer ostane gledališče zaprto. — V soboto, dne 11. t. m. ob pol 8. zvečer prvič v letošnji sezoni Čaikovskega opera »Jevgenij Onjegin« za abonement »A«.

»Svoboda«. V kratkem izide prva številka tega leposlovnega lista, namenjenega delavskim družinam, zaenkrat v skromnejšem obsegu. List, ki ga izdaja delavsko izobraževalno društvo »Svoboda«, bo tako izpolnil vrzel v slovenski kulturi, ker bo služil v prvi vrsti literarnim in umetniškim potrebam tistih slojev našega naroda, ki jih je slovensko slovstvo doslej skoro dosledno zanemarjalo; prinašal pa bo poleg lažjih beletrističnih, a literarno vseskozi umetniških prispevkov tudi poljudno zasnovane podučne članke, zlasti o higijeni i. dr. Občinstvo opozarjamo na ta list. Slovenski pisatelji, ki bi bili voljni sodelovati, naj pošljejo svoje prispevke naravnost na urednikov naslov: Fran Albrecht, Ljubljana, Marije Terezije cesta številka 1. II. nadstropje.

Aprovizacija.

Krušne komisije bodo uradovale v petek, dne 10. t. m. od 8. do pol 1. ure popoldne. Izdajale se bodo izkaznice za sladkor.

Meso na rdeče izkaznice B bo oddajala mestna aprovizacija v petek, dne 10. t. m. in v soboto, dne 11. t. m.

v cerkvi sv. Jožefa po naslednjem redu: V petek, dne 10. t. m. popoldne od 3. do pol 4. številka 1 do 200, od pol 4. do 4. številka 201 do 400, od 4. do pol 5. številka 401 do 600, od pol 5. do 5. številka 601 do 800, od 5. do pol 6. številka 801 do 1000. — V soboto, dne 11. t. m. popoldne od 1. do pol 2. številka 1001 do 1200, od pol 2. do 2. številka 1201 do 1400, od 2. do pol 3. številka 1401 do 1600, od pol 3. do 3. številka 1601 do 1800, od 3. do pol 4. številka 1801 do 2000, od pol 4. do 4. številka 2001 do 2200, od 4. do pol 5. številka 2201 do 2400, od pol 5. do 5. številka 2401 do konca.

Meso za gostilničarje in zavode bo delila mestna aprovizacija v petek, dne 10. t. m. od 1. do 3. popoldne v cerkvi sv. Jožefa.

Špeh za III. okraj številka 1 do 150. Mestna aprovizacija bo oddajala na Poljanski cesti številka 15 špeh za III. okraj na izkaznice za mast številka 1 do 150 v petek, dne 10. t. m. dopoldne, in sicer številka 1 do 75 od 8. do 9. številka 75 do 150 od 9. do 10. Stranka dobi za vsako osebo pol kilograma špeha, kilogram stane 18 kron.

Prodajalci sladkorja se vabijo, da se takoj zglase v aprovizacijski blagajni na Poljanski cesti številka 13 (pritličje) radi nakazila sladkorja. Na vrsto pridejo trgovci: v VII., VIII., IX. in X. okraju dne 10. januarja; v IV., V. in VI. okraju dne 11. januarja; v I., II. in III. okraju dne 13. januarja. Denar je prinesiti s seboj.

Prodaja sladkorja. Na vsako sladkorno izkaznico se dobi začasno po en četrt kilograma sladkorja. Trgovci smejo odvzeti strankam le desne odrezke sladkornih kart, leve odrezke in ves srednji del pa morajo strankam vrniti radi poznejšega nakupa sladkorja.

Prodaja premoga za štedilnike v IX. okraju. Na vsak drugi odrezek vijolične izkaznice za IX. okraj se dobi pri trdnosti Pleško, Hrenova ulica, 50 kg premoga, ki stane 5 K 50 vin., in sicer na izkaznice številka 1 dne 10. jan. dop., na številka 2 dne 10. jan. pop., na številka 3 dne 11. jan. dop.

Peka Trček in Zalaznik bodeta pekla za stranke zopet vojni kruh od 9. t. m. naprej. Kruh pri Trčku dobijo stranke, ki imajo močne izkaznice s številko 14, pri Zalazniku pa stranke, ki imajo močne izkaznice s številko 5. — Stranke morajo predložiti tema pekoma poleg močnih izkaznic tudi rodbinske legitimacije, na katere dobivajo sedaj kruh v vojni prodajalni na Bregu oziroma na Starem trgu.

Izdajatelj in odgovorni urednik
Josip Petelan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani

Miši, podgane,
stenice, ščurki!

Izdelovanje in razpošiljanje preizkušene radikalno učinkovitega uničevalnega sredstva, za katero vsak dan dohajajo zahvalna pisma. Za podgane in miši K 5; za ščurke K 5; tinktura za stenice K 2, posebna močna tinktura K 5; uničevalec moljev K 2; prašek proti mrčesom K 2 in K 4; tinktura za človeške uši K 3; mazilo proti ušem pri živalih K 2; prašek za uši v obleki in perilu K 2; tinktura proti pasjim bolham K 150; prašek proti pernim ušem K 2; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 3; Pošilja po povzetju: Zavod za pokončevanje mrčesa M. Jünker, Zagreb 40, Petrinjska ulica 3, III.

Popolno belo platno

morete dobiti z uporabo našega izbornega luga prašek za platno. Velik prihranek in malo truda pri pranju. 1 zavoj 150 gr. K 1, 450 gr. K 250.

Najmanj se more naročiti 10 zavojev!

Pri naročilu 5 kg popust! — Razpošilja se po povzetju. Prodajalci dobe popust.

Zavod za izvoz M. JÜNKER, Zagreb 40. Petrinjska 3/III. Telef. 23-27.

Št. 248

Razpis službe.

V državni cinkarni v Celju se oddaja služba tovarniškega kemika s postavno določenimi prejemki IX. oziroma VIII. činovnega razreda.

Prosilci za to mesto naj predložijo svoje redno opremljene prošnje Poverjeništvu za javna dela in obrt potom osrednjega urada vseh montanističnih obratov SHS v Ljubljani. Stari trg, Zatiški dvorec, do 25. januarja 1919.

Poverjenik za javna dela in obrt:

Ing. V. Remec.

Št. 251.

Razglas.

Produkti vojne mlarne v Sp. Šiški se bodo oddajali trgovcem v komisijsko razprodajo. Trgovci naj predložijo svoje ponudbe najkasneje

do 14. januarja 1919

na Prehodnogospodarski urad Poverjenišstva za javna dela in obrt v Ljubljani.

Za informacije glede cen in množin naj se obračajo na ravnatelja kem. preskuševališča ing. Turka.

V Ljubljani, dne 7. januarja 1919.

Poverjenik za javna dela in obrt:

Ing. V. Remec.

Čevlji tovarne = Peter Kozina & Ko.

iz najfinejšega ševro-, boks- in lak-usnja z usnjatimi podplati se dobe po dnevnih cenah.

Trpežni zimski

iz fine teletine z gumijastimi podplati po K 85.— za moške, K 73.— za ženske.

V zalogi Ljubljana na Bregu.

Učiteljska tiskarna

registrovana zadruga z omejeno zavezo,
Ljubljana Franciškanska ul. 6.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, itd.

Stereotipija. — Litografija.

Usnjene čevlje

po novih cenah v vseh oblikah in velikostih zopet razpošilja

Čevljarška zadruga

Miren, zač. Vrbovec, p. Možirje.

Zahtevajte cenike!